

Atvinnu- og byggðamál

Samþætt efnahags-, atvinnu- og félagsstefna

Framtíðarsýn ASÍ

Sýn Alþýðusambands Íslands er að Íslendingar setji sér það markmið í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum, að íslenskt efnahagslíf verði framsækið og samkeppnishæft; að það tryggji sjálfbæran hagvöxt, fulla atvinnu og góð störf; og að það tryggji afkomuöryggi og félagslegan jöfnuð. Í þessu felst að móta skal samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsstefnu sem nær til allra þjóðfélagshópa. Sýn Alþýðusambands Íslands í atvinnu- og byggðamálum mótast bæði af sérstökum aðstæðum hverju sinni og langtímamarkmiðum. Á fyrri hluta tíunda áratugarins gengu Íslendingar í gegnum tímabil stöðnunar og samdráttur í efnahagslífinu. Atvinnustefna ASÍ *Atvinnustefna til nýrrar aldar* bar vott um þetta. Talað var um að stjórnvöld yrðu að gera úrlausn atvinnuleysisvandans að forgangsatríði. Brýnt væri að nýta svigrúmið sem aukinn stöðugleiki í kjölfar þjóðarsáttarsamninganna frá 1990 hefði gefið stjórnvöldum og fyrirtækjum. Aftur á móti var sagt að langtíma-markmiðið í atvinnu- og byggðamálum væri að skapa forsendur fyrir fjölgun góðra starfa sem tryggðu hátt launastig.

Undir lok tíunda áratugarins ríkti mikil þensla í efnahagslífinu. Endurnýjuð atvinnustefna ASÍ *Nýtt afl – nýir tímar* bar vott um þetta. Stjórnvöld voru minnt á að til að tryggja stöðugleika væri ekki nóg að launafólk sýndi ábyrgð í kjarasamningum heldur þyrfti einnig að reka ábyrga stefnu í ríkisfjármálum. Þá var bent á að þrátt fyrir mikinn hagvöxt og þenslu hefði komið í ljós að vöxturinn væri misjafn eftir landshlutum og því þörf á markvissri atvinnu- og byggðastefnu. Langtímamarkmiðið var skilgreint með svipuðum hætti og áður, þ.e. talað var um að með áherslu á starfsmenntun, nýtingu mannauðsins og nýsköpun mætti byggja upp atvinnulíf sem byði launafólki næg störf og stæði undir háu launastigi.

Nú eru Íslendingar að vinna sig upp úr samdrætti og gera má ráð fyrir að „þjóðarkakan“ stækki á næstu árum. Samt sem áður eru blikur á lofti. Enn er margt óljóst um endanleg áhrif stóriðjuframkvæmda á Austurlandi. Þá hafa ýmsar breytingar á síðustu árum, svo sem aukið frelsi á fjármálamörkuðum og minni samfélagsleg ábyrgð atvinnurekenda, leitt til þess að fólk býr við aukna óvissu. Sú vinna sem nú er hafin undir kjörorðinu *Atvinna fyrir alla* sprettur upp úr þessum sérstöku aðstæðum – en er um leið í fullu samræmi við þau langtímamarkmið sem hafa mótast á síðustu árum.

Helstu verkefni ASÍ

- Efnahagsstjórn
 - Mikilvægt er að beitt verði efnahagsstjórn sem stuðlar að stöðugleika og tryggir þannig samkeppnishæfni og vaxtarmöguleika íslenskra fyrirtækja.
- Atvinnustefna
 - *Starfshæfni*: Mikilvægt er að tryggja möguleika þeirra sem eru á vinnumarkaði til að styrkja stöðu sína og bregðast við nýjum og breyttum aðstæðum í atvinnulífinu þ.m.t. stækkun ESB og auknu flæði vinnuafis á milli landa. Sérstaklega skal beina sjónum að langtímaatvinnulausum og ungu fólki. Þetta skal m.a. gert með því að

leggja áherslu á öfluga starfsmenntun, bæði grunnmenntun og endur- og eftirmenntun. Vinna skal fylgi við og hrinda í framkvæmd tillögum ASÍ um úrbætur í málefnum atvinnulausra. Lágmarks atvinnuleysisbætur fyrir fullt starf verði hækkaðar í krónur 93.000 og fylgi síðan launapróun. Bætur verði tengdar fyrri tekjum, þó með þeim hætti að um hámarksviðmið verði að ræða.

- *Frumkvöðlastarf*: Framþróun og árangursrík endursköpun atvinnulífsins byggir að hluta til á þróttmiklu frumkvöðlastarfi. Því er mikilvægt að efla frumkvöðlastarf og nýsköpun.
- *Aðlögunarhæfni*: Framþróun og árangursrík endursköpun atvinnulífsins byggir einnig á aðlögunarhæfni launafólks. Sveigjanlegur vinnumarkaður á að gagnast bæði launafólki og fyrirtækjum og skal grundvallast á öflugu velferðarkerfi.
- *Jöfnun tækifæra*: Til að laða fram hæfileika hvers einstaklings er nauðsynlegt að tryggja jöfn tækifæri. Þetta skal m.a. gert með því að flétta saman atvinnu- og fjölskyldulíf, vinna að jafnrétti kynjanna og ryðja úr vegi hindrunum fyrir atvinnuþátttöku fatlaðra.
- Félagsleg markmið
 - Skilgreind verði markmið um vinnumarkað sem byggi á afkomuöryggi og félagslegum jöfnuði, en jafnframt sveigjanleika sem gagnast bæði launafólki og fyrirtækjum.
- Lykilatriði
 - Verkefni ASÍ er að móta samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsstefnu sem nær til allra þjóðfélagshópa.
 - Nauðsynleg forsenda þess að slík stefna skili árangri er öflug starfsmenntun, bæði grunnmenntun og endur- og eftirmenntun. Mjög mikilvægt er að fjárfesta í mannauði, rannsóknum og þróun, nýsköpun og í stoðkerfum samfélagsins.
 - Leggja skal áherslu á að mynda víðtæka sátt um stefnuna. Þess vegna verður að þróa þríhliða samstarf milli aðila vinnumarkaðar og stjórnvalda.
 - Við framkvæmd samþættrar stefnu í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum mun ASÍ leitast við að koma á samstarfi við félagsmálaráðuneytið um svonefnda „opna samræmingaraðferð“. Hún byggir á því að sett séu skýr markmið og að lært sé af því sem vel hefur tekist hjá öðrum.

Vinnulag

30. september 2003 stóð Atvinnumálanefnd ASÍ fyrir ráðstefnu um atvinnu- og byggðamál. Yfirskrift hennar var *Atvinna fyrir alla, góð störf – betri lífskjör*. Ráðstefnan markaði upphaf vinnu ASÍ að mótun samþættrar stefnu í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum. Næstu misseri fyrirhugar Atvinnumálanefnd Alpýðusambandsins að halda stefnumótunarvinnunni áfram, m.a. með því að vinna úr upplýsingum sem fram komu á ráðstefnunni, og með því að leita eftir aðstoð og skoðunum breiðs hóps fólks í samfélaginu. Stefnt er að því að skýrar tillögur til miðstjórnar ASÍ liggi fyrir vorið 2004 og að stefna Alpýðusambandsins í málaflokknum verði síðan til umræðu og afgreiðslu á ársfundi ASÍ í október 2004.

